

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Τα είδη της περίληψης είναι δύο : **Η εκτενής και η συνοπτική(αποσπασματική).**

Εκτενής περίληψη : Βασιζόμαστε στο θεματικό κέντρο ολόκληρου του κειμένου και στις πιο βασικές λεπτομέρειες καθεμιάς παραγράφου.

Συνοπτική περίληψη (αποσπασματική) : Βασιζόμαστε στις ευρύτερες νοηματικές ενότητες καθεμιάς παραγράφου ή απαντούμε σε κάποιο εξειδικευμένο ερώτημα, που διατυπώνεται στο πλαίσιο συγκεκριμένων παραγράφων.

Τι είναι όμως η περίληψη ενός κειμένου;

Περίληψη είναι η αποσπασματική απόδοση ενός κειμένου, η οποία εμπεριέχει τα πιο ουσιώδη σημεία, που θέλει να επισημάνει ο συγγραφέας. Μέσω του κειμένου της περίληψης αντιλαμβανόμαστε πλήρως το νόημα του πρωτότυπου κειμένου, παρόλα αυτά όμως δεν εστιάζουμε σε υπερβολικές λεπτομέρειες. Η ορθή περίληψη οφείλει να είναι **απαλλαγμένη από σχόλια**, **προσωπικές γνώμες** και **άμεση ή έμμεση κριτική**.

ΠΡΟΣΟΧΗ :

Η ορθή περίληψη δε στηρίζεται στη δημιουργία πλαγιότιτλων. Οι πλαγιότιτλοι μπορεί να μην περιλαμβάνουν το πλήρες νόημα μιας παραγράφου. Ακόμα, κάποια παράγραφος μπορεί να επαναλαμβάνει το νόημα της προηγούμενης και να είναι περιττή η χρήση ενός παρεμφερούς πλαγιότιτλου. Μάλιστα, ένα σύνηθες λάθος στο οποίο είναι ιδιαίτερα επιρρεπείς οι μαθητές, είναι η αδυναμία σύνδεσης των πλαγιότιτλων αναμεταξύ τους και συνεπώς η συντακτική ανεπάρκεια του λόγου.

Οπότε, η ουσιαστική περίληψη πρέπει να στηρίζεται στην ορθή κατανόηση του πρωτότυπου κειμένου.

ΒΗΜΑΤΑ ΟΡΘΗΣ ΠΕΡΙΛΗΨΗΣ :

1. Διαβάζουμε εξονυχιστικά το πρωτότυπο κείμενο, τουλάχιστον δύο με τρεις φορές. **Η ορθή κατανόηση** και η αποτύπωση των πιο σημαντικών στοιχείων αποτελεί το κλειδί της συγγραφής μιας άρτιας περίληψης.
2. Έπειτα, **υπογραμμίζουμε τα πιο ουσιώδη σημεία**. Είναι σημαντικό, βέβαια, να κατανοήσουμε ποια είναι τα ουσιώδη σημεία και ποια είναι τα σημεία, που παρέχουν υπερβολικές λεπτομέρειες, οι οποίες όμως δεν είναι καθόλου χρήσιμες για να μεταφερθούν στο περιληπτικό κείμενο.
3. **Αποφεύγουμε να αποδώσουμε τα εξειδικευμένα παραδείγματα, τις επικλήσεις σε κάποια αυθεντία** (λόγια ειδημόνων, παροιμίες, ρητά, γνωμικά). Φυσικά, εάν κάπου στο πρωτότυπο κείμενο υπάρχει εκτενής αναφορά στα λόγια κάποιου ειδήμονα και χρειάζεται να επισημανθούν, οφείλουμε να είμαστε ιδιαίτερα προσεχτικοί και να

επιστρατεύσουμε την κριτική μας ικανότητα. Επιπλέον αποφεύγουμε τις απαριθμήσεις, τα αποσιωπητικά, τις βραχυλογίες και τα αρκτικόλεξα.

4. Προβαίνουμε στη δημιουργία ενός σχεδιαγράμματος, για να μπορέσουμε στην πορεία να δομήσουμε πιο ορθά το κείμενο της περίληψής μας.

Εάν η περίληψη είναι εκτενής αναζητούμε το θεματικό κέντρο, που διέπει ολόκληρο το κείμενο.

Εάν η περίληψη είναι αποσπασματική(συνοπτική) εστιάζουμε στις νοηματικές ενότητες καθεμίας παραγράφου ή εστιάζουμε στο να απαντήσουμε στο εκάστοτε ερώτημα, που καλούμαστε να αποδώσουμε περιληπτικά.

5. Προχωρώντας προβαίνουμε στην αναφορά του **είδους του κειμένου**(άρθρο, δοκίμιο) και του **σκοπού του συγγραφέα**.
6. **Το ύφος** της περίληψης οφείλει να είναι **σύντομο** και **λακωνικό**(περιεκτικό), **σαφές, ακριβές** και **απαλλαγμένο από περιττολογίες**.
7. Επιλέγουμε το κατάλληλο είδος σύνταξης και **το διατηρούμε σε ολόκληρη την πορεία της σύνταξης της περίληψής μας**. Δεν αλλάζουμε σύνταξη, αλλά διατηρούμε την ίδια. Για παράδειγμα, η χρήση ενεργητικής σύνταξης δίνει έμφαση στο πρόσωπο, που ενεργεί, ενώ η χρήση παθητικής σύνταξης δίνει έμφαση στη πράξη.

ΡΗΜΑΤΑ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ :

Ο συγγραφέας **θίγει, υποστηρίζει, επισημαίνει, εκφράζει, διαπιστώνει, διατυπώνει, επιχειρηματολογεί, επιδιώκει να προσδιορίσει...**

ΡΗΜΑΤΑ ΠΑΘΗΤΙΚΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ :

Στο κείμενο/ απόσπασμα **αποτυπώνεται, εκφράζεται, σχολιάζεται, υποστηρίζεται, προβάλλεται, ερευνάται, ερμηνεύεται...**

Οφείλουμε να κάνουμε χρήση των **τεχνικών πύκνωσης** του λόγου :

1. Κάνουμε χρήση μόνο των **προτάσεων κρίσεως** και δε χρησιμοποιούμε ερωτηματικές προτάσεις(ευθείες ή πλάγιες).
2. **Αντικαθιστούμε τις δευτερεύουσες προτάσεις με μετοχές**. Για παράδειγμα, αντί να πούμε «επειδή ενίσχυσε την παιδεία» λέμε «ενισχύοντας».
3. **Προσπαθούμε να αποδώσουμε ένα σύνολο αναλυτικών ενεργειών, με μία αυτούσια ενέργεια/ πράξη**, που περιλαμβάνει όλες τις προηγούμενες. Π.χ. αντί να πούμε «διάβασε, ξενύχτησε, μόχθησε και πήγε να δώσει εξετάσεις» μπορούμε να το διατυπώσουμε ως εξής «προετοιμάστηκε επαρκώς για τις εξετάσεις».
4. **Τα υπώνυμα**(μικρότερες κατηγορίες εννοιών) **αντικαθίστανται από το υπερώνυμό τους**(ευρύτερες έννοιες, που περιλαμβάνουν μικρότερες κατηγορίες εννοιών). Π.χ. «οι

υπολογιστές, τα κινητά τηλέφωνα, οι τηλεοράσεις» οφείλουν να αποδοθούν ως «τα ηλεκτρονικά μέσα».

5. **Οι περιφράσεις** οφείλουν να αποδοθούν **μονολεκτικά**. Π.χ. «ο ένας να επιδρά με τον άλλο» = «να αλληλοεπιδρά».
6. Επιμένουμε στη διατήρηση κυρίως της ενεργητικής σύνταξης, η οποία είναι πιο περιεκτική στην απόδοση των νοημάτων. Η χρήση της παθητικής σύνταξης προτιμάται μόνο, όταν πρέπει να θιγεί η ενέργεια/ η πράξη.
7. **Οι αρνητικές λέξεις ή περιφράσεις** οφείλουν να αντικατασταθούν από **καταφατικές λέξεις** ή περιφράσεις, που έχουν παρεμφερές νόημα. Π.χ. «δεν ασπάζεται τις απόψεις του» = «απορρίπτει τις απόψεις του».
8. Προσπαθούμε να **διατηρήσουμε τη συνοχή** της περίληψης με τη χρησιμοποίηση κατάλληλων διαρθρωτικών λέξεων και φράσεων(στην πορεία, στη συνέχεια, επιπλέον, επίσης, ακόμα). Δε χρειάζεται να κάνουμε υπερβολική χρήση των διαρθρωτικών λέξεων. Παράλληλα, **επιδιώκουμε τη συνεκτικότητα** του κειμένου μας, δηλαδή την οργάνωση ενός λογικού και ολοκληρωμένου συντακτικά νοήματος.
9. Το πρόσωπο, που χρησιμοποιούμε στην περίληψη είναι το **γ' ρηματικό πρόσωπο, επειδή αποχρωματίζει το λόγο από συναισθηματισμούς και προσδίδει σοβαρότητα**.
10. Παρόλο που ο συγγραφέας μπορεί να κάνει χρήση του μεταφορικού λόγου, της συνειρμικής γραφής και να προβαίνει στη χρήση αλληγοριών, εμείς **ωστόσο οφείλουμε να μεταφέρουμε τα λεγόμενά του σε κυριολεκτικό λόγο**.
11. Ολοκληρώνουμε τη σύνταξη της περίληψης με διαρθρωτικές, που δείχνουν ολοκλήρωση του νοήματος(τέλος, καταλήγοντας). **Αποφεύγουμε τη χρήση διαρθρωτικών συμπεράσματος**(συμπεραίνοντας, συνοψίζοντας), επειδή με τον τρόπο αυτόν παίρνουμε προσωπική θέση και διεξάγουμε δικά μας συμπεράσματα. Σκοπός της περίληψης είναι η αποστασιοποιημένη απόδοση του νοήματος.
12. **Αποφεύγουμε διαρθρωτικές λέξεις/ φράσεις, που λαμβάνουμε άμεσα ή έμμεσα θέση**. Π.χ. «φυσικά», «βέβαια», «πράγματι».